

Lublin, dn. 27.02.2015 r.

Ocena rozprawy doktorskiej mgr Haliny Kalandyk
nt. „*Wpływ wybranych czynników na oczekiwania
personelu pielęgniarskiego odnośnie warunków pracy*”

pod kierunkiem prof. dr hab. n. med. Elżbiety Krajewskiej-Kułał
z Zakładu Zintegrowanej Opieki Medycznej UMB i promotora pomocniczego
– dr n. med. B. Penar-Zadarko z Instytutu Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu
Uniwersytetu Rzeszowskiego, Białystok 2015, ss. 184

Praca posiada układ typowy dla dysertacji doktorskich. Doktorantka wyodrębniła aż czternaście części, wykaz skrótów i wstęp zostały ujęte w numeracji poszczególnych rozdziałów.

Kolejnych sześć głównych rozdziałów obejmuje, część teoretyczną założenia metodologiczne (założenia i cel pracy, materiał i metody), wyniki, dyskusję i wnioski. Poza tym Doktorantka zamieściła postulaty, streszczenie w języku polskim i języku angielskim, zestawienie piśmiennictwa (192 pozycje) oraz aneks zawierający wykaz rycin (46), tabel (82) a także aneks - dziesięć załączników w tym: zgodę komisji bioetycznej, autorski kwestionariusz ankietowy, SWLS – skala satysfakcji życia, CECS – skala kontroli emocji, KompOs – skala kompetencji osobistej, GSES – skala uogólnionej własnej skuteczności, KRE – kwestionariusz rozumienia empatycznego, MBI – Maslach Burnout Inventory, Kwestionariusz – Psychospołeczne Warunki Pracy. Łącznie praca liczy 184 strony.

W części teoretycznej Doktorantka wykazała znajomość zagadnień dotyczących zagrożeń w miejscu pracy pielęgniarek, w szczególności alergii zawodowych, ekspozycji na krew i płyny ustrojowe, zagrożenia czynnikami fizycznymi w środowisku pracy

(kontakt z hałasem, wibrację, mikroklimatem gorącym i zimnym, polem elektromagnetycznym, promieniowaniem podczerwonym, jonizującym i laserowym), zespołu chorego budynku, obciążenia układu ruchu, zagrożeń psychospołecznych (stres zawodowy, przemoc, agresja, mobbing, wypalenie zawodowe), Doktorantka opisała podstawowe wymogi dla stanowiska pracy zespołu pielęgniarstwa w świetle zasad ergonomii oraz typy zachowań pielęgniarek podczas wykonywania obowiązków zawodowych jak, też problem migracji personelu pielęgniarstwa (to zagadnienie niewiele wnosi do tematu rozprawy doktorskiej – można to było umieścić w dyskusji lub przygotować artykuł do druku w czasopiśmie zawodowym nt. „Migracja personelu pielęgniarstwa”. W tej części występują niepoprawne odnośniki s. 30 przypis 27; s. 26, przypis 26. Tematyka migracji została oparta tylko na materiałach popularnych, np. „Magazyn Pielęgniarki i Położnej” 2006,3 poz. 91; „Służba Zdrowia” 2005, 1-4.

Głównym celem pracy Doktorantki była ocena oczekiwań pielęgniarek odnośnie warunków w miejscu pracy, w zależności od miejsca pracy, stażu pracy, wykształcenia, satysfakcji z życia, zdolności kontroli emocji, psychospołecznych warunków pracy, rozumienia empatycznego ludzi, zagrożenia zespołem wypalenia zawodowego, kompetencji osobistych.

Badania przeprowadzono po uzyskaniu zgody Komisji Bioetycznej UM w Białymstoku w 2014 r. wśród 575 pielęgniarek podzielonych na trzy grupy (I grupa – 200 pielęgniarek pracujących w szpitalu w mieście wojewódzkim, II grupa – 200 pracujących w szpitalu w mieście powiatowym, III grupa – 175 pielęgniarek zatrudnionych w zakładach podstawowej opieki zdrowotnej).

Badania właściwe zostały poprzedzone badaniem pilotażowym. W przeprowadzonych badaniach Doktorantka zastosowała właściwe narzędzia badawcze: skalę satysfakcji z życia (SWLS), skalę kontroli emocji (CECS), skalę kompetencji osobistej (KompOs), skalę uogólnionej własnej skuteczności (GSES), kwestionariusz wypalenia zawodowego wg Haslach (MBI), kwestionariusz rozumienia empatycznego ludzi wg Węglińskiego (KRE), kwestionariusz Psychospołeczne Warunki Pracy (PWP) oraz autorski kwestionariusz ankietowy.

Analiza statystyczna została przeprowadzona przez dr M. Sobolewskiego z Katedry Metod Ilościowych Wydziału Zarządzania Politechniki Rzeszowskiej prawidłowo z wykorzystaniem „Testu Kruksala-Wallisa, przedziału ufności i typowego

przedziału zmienności oraz współczynnika korelacji rang Spearmana i testu istotności współczynnika korelacji (p).

Wyniki badań dotyczące charakterystyki grupy badanej, wpływu wybranych czynników na ocenę pozytywnych aspektów pracy pielęgniarek jak i zbiorcze zestawienie porównań skal psychometrycznych w grupie pielęgniarek ze szpitali wojewódzkich, powiatowych oraz podstawowej opieki zdrowotnej przedstawiono poprawnie i czytelnie. Autorka opisując wyniki badań zdrowotnej wskazała na większe zadowolenie z warunków pracy pielęgniarek pracujących w podstawowej opiece niż pielęgniarek szpitalnych. Nie stwierdziła istotnych statystycznych różnic w poziomie zadowolenia pielęgniarek z wykonywanej pracy w zależności od wieku, miejsca zamieszkania, wykształcenia i stażu pracy. Doktorantka wykazała różnice w ocenie psychospołecznych warunków pracy dokonywanej przez pielęgniarki ze szpitali w stosunku do opinii pielęgniarek z podstawowej opieki zdrowotnej, przy czym największe różnice dotyczyły ocen dokonanych na skali kontroli i pożądanых zmian, na niekorzyść pielęgniarek pracujących w szpitalach wojewódzkich i powiatowych.

Doktorantka także stwierdziła nieliczne zmienne statystyczne korelujące pomiędzy poczuciem siły a autonomią w podejmowaniu decyzji, bezpieczeństwem w pracy, oceną stosunków z przełożonymi, możliwością rozwoju zawodowego, poczuciem sensu wykonywanej pracy i jej poszanowaniem przez odbiorców oraz całościową, przeciętną miarę poziomu zadowolenia.

Autorka stosując skale psychometryczne nie wykazała różnic pomiędzy rozkładem wartości wśród pielęgniarek pracujących w szpitalach wojewódzkich. Różnice istotne dotyczyły tylko pielęgniarek pracujących w POZ.

Uzyskane wyniki z badań mogą mieć zastosowanie praktyczne w kształceniu przeddyplomowym pielęgniarek jak też w poradnictwie zawodowym.

Dyskusja przeprowadzona (na 24 stronach maszynopisu) jest poprawna i oparta w większości na przeprowadzonych badaniach ogólnopolskich (na stronie 148) (brak cytowania ze źródeł oryginalnych np. Coustable i wsp. (cyt. za Fengler J.: Pomaganie mężczy – wypalenie w pracy zawodowej, przekład: Pietruszewski K, GWP, 2000, 1-207). W pracy występują nieliczne błędy stylistyczne. Wnioski z badań (21) są zbyt rozbudowane w stosunku do przyjętych założeń i celu pracy zamieszczonych na stronach 31 i 32.

Uzyskane wyniki jak i wysunięte przez Doktorantkę postulaty mogą stanowić podstawę do stworzenia lepszej organizacji pracy pielęgniarek w szpitalach i POZ jak również wytyczają kierunki dalszych badań nad warunkami pracy pielęgniarek.

Rozprawa doktorska mgr Haliny Kalandyk nt.: „Wpływ wybranych czynników na oczekiwania personelu pielęgniarskiego odnośnie warunków pracy” przygotowana pod kierunkiem prof. dr hab. n. med. E. Krajewskiej-Kułak i dr n. med. B. Penar-Zadarko – promotora pomocniczego jest poprawna i stanowi przyczynek do dalszych badań interdyscyplinarnych w zakresie norm zatrudnienia pielęgniarek polepszających warunki pracy pielęgniarek.

Biorąc powyższe przesłanki pod uwagę uważam, że przedłożona mi do oceny rozprawa doktorska mgr Haliny Kalandyk pt. „Wpływ wybranych czynników na oczekiwania personelu pielęgniarskiego odnośnie warunków pracy” obejmuje wszystkie elementy niezbędne do uznania jej za podstawę nadania stopnia naukowego doktora nauk o zdrowiu w świetle Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzenia czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadaniu tytułu profesora z dnia 22 września 2011 roku (Dz. U. Nr 204, poz. 1200).

Mam więc zaszczyt przedłożyć Wysokiej Radzie Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku moją pozytywną ocenę rozprawy wraz z wnioskiem o dopuszczenie mgr Haliny Kalandyk do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

KIEROWNIK
Katedry Rozwoju Pielęgniarstwa WNoZ
Uniwersytetu Medycznego w Lublinie
Prof. dr hab. n. med. Irena Wrońska
Profesor zwyczajny